

Regényi Huba

SZERDA DÉLUTÁN

Noha alig volt már valamennyi a kártyáján, Zsófi felhívta Ancsát a Nokiájáról, hogy mikor és hol találkozzanak, meg mit csináljanak.

Ancsa azt javasolta, nézzék meg a *Kill Billt*.

– Állítólag jó film – mondta –, Uma Thurman szerepel benne.

Zsófinak megfelelt. A Camponába beszéltek meg, a mozi elé, negyed hatra.

Farmert vett fel, sportcipőt, a világosbarna garbót, amit még Zolitol kapott, mielőtt szakítottak volna, és hozzá azt a bőrkabátot, ami olyan jól állt neki. Felkapta a kiegészítőket, amit a nővérével közösen hordtak, aztán be is kopogott hozzá. HIM-et hallgatott, ahogy az utóbbi időben mindig. Megmondta neki, hogy egy barátnőjével találkozik.

– Hová mentek?

– Megnézzük a *Kill Billt*.

– Állítólag jó film. A Lucy Liu szerepel benne.

– Meg az Uma Thurman.

– Nem mindegy? – kérdezte a nővére, és felhangosította a zenét. – Ja, és a táskát ne hogy elvidd, nekem is kellene fog! – kiabált Zsófi után, mikor a húga kiment a szobából.

Zsófi úgy döntött, hogy ezt már nem hallotta meg.

Korábban ért a Camponába, mint számította, Ancsa még nem volt a pénztárnál. A lemezbolt kirakatában észrevette Robbie Williams koncertalbumát. Bement, és nézegetni kezdte.

– Szereted Robbie-t? – kérdezte az eladó, egy rövid hajú, szőke srác. Idős volt, legalább huszonöt éves, de Zsófi még így is eléggé helyesnek találta.

– Aha, persze – felelte neki, de csak mert olyan helyes volt. – Milyen az album?

– Attól függ, milyen régóta hallgatod Robbie-t.

– Elég régóta. Azt hiszem.

– Akkor tetszeni fog. Bár a hangzása nem tökéletes, de hát ez koncertalbum. Kéred?

– Majd karácsonyra. A barátomtól – felelte Zsófi.

– Van barátod?

– Nincs. De karácsonyra lesz.

– Gondolom, még akkor is lesz néhány darab. Mármint az albumból – bólintott a srác.

Zsófi az egyik étteremnél kért egy őszibarackos jeges teát.

– A mangóízűt próbáltad már? – kérdezte az eladó.

– Még nem, milyen?

– Még én sem próbáltam.

– Ja... – mondta Zsófi, s végül is vett egy üveg őszibarackosat. Ancsa már várta a pénztárnál. Haja frissen volt mosva; szűk fekete farmert vett fel, csatos cipőt és térd alatt végződő kabátot. Hátán sűrű, játék mackónak álcázott hátzsisák lógott. Zsófi szerint elég jól nézett ki.

Mikor elfoglalták a helyüket, a vásznon összevert arcú nő látszott, és éppen nagyon félt a közeledő léptektől.

– Most biztos azt gondolod, hogy szadista vagyok – mondta a jövevény a nőnek –, holott még sosem voltam ilyen mazochista.

– Ez már a film vagy valami reklám? – kérdezte Ancsa a mellette ülőtől, aki válaszolt valamit. – Ja, tényleg. De hülye vagyok, hisz ez az Uma Thurman! – mondta erre, a vásznonra nézve.

Zsófiban az egészből leginkább az a betétdal maradt meg, ami még a film elején hangzott el. Mikor kifelé jöttek a moziból, épp meg akarta kérdezni Ancsát, mit csinálnának, mikor az odalépett egy magas, rövid hajú sráchoz, és szájon puszilta.

– A barátom – mondta. – Két hete járunk.

– Laci vagyok – mondta a srác, s kezét nyújtott. Húsz év körül járt, deréknél végződő bőrdzsekit, állig felhúzható cipzaras pulóvert, világos farmert, vastag talpú bakancsot viselt, s Budmil hátizsákot. Zsófi nem tudta eldönteni, tetszik-e neki a fiú vagy sem.

– Örülök – mondta, pedig Ancsa nem is szólt róla, hogy még valaki lesz velük. – Tudsz angolul?

– Kicsit. Miért?

Zsófi felidézte neki a dal szövegét.

– Valami olyasmit jelent, hogy a férfi lelőtte a csaját, az meg a földre zuhant – mondta Laci.

– Ez benne volt a filmben, mikor? – csodálkozott Ancsa.

– Még az elejefelé.

– Nem is emlékszem – mondta Ancsa, és Lacihoz fordult: – Szerinted egy férfi lelőhet egy nőt, akit szeret?

– Persze, miért ne? – vágta rá Laci. – Simán.

Ancsákék úgy tervezték, hogy a Móricz Zsigmond körtéri McDonald'sban kajálnak egyet, és Zsófi, ha akar, nyugodtan csatlakozhat hozzájuk.

– Itt is van egy Meki! – mondta nekik Zsófi.

– De mi a körtéire gondoltunk!

Együtt sétáltak ki a megállóhoz. Hamarosan feltűnt a hármas busz.

– Biztos jó nekünk? – kérdezte Laci.

– Igen, a végállomásig kell mennünk – felelte Zsófi, és felszálltak. A babakocsiknak fenntartott részre szorultak, ott volt még hely.

– Ki ilyen kurva büdös itt? – kezdett szimatolni Laci, elég hangos volt ahhoz, hogy a körülöttük állók is hallhassák. Ancsa csitította. – Szerinted nincs kurva büdös itt?

– Én nem érzem – mondta Ancsa, aztán csókolózni kezdtek. Zsófi elfordult volna, de nem volt hová.

– Nem zavarunk? – kérdezte hirtelen Ancsa, és rábámult.

– Nem; nyugodtan...

– Szerinted ha a fülébe csókolnék, mit szólna hozzá? – nézett feléje Laci is.

– Miért nem próbálsz ki?

– Ne idéetlenkedj! – szólt Lacira Ancsa, majd egy közös ismerősükről kezdtek beszélni, aki Laci szerint jogász és orvos volt egyszerre.

– Nem orvos, hanem állatorvos, a Gyilkos nevű kutyájának a mamáját akarta megmenteni, de nem sikerült neki – pontosított Ancsa.

– Milyen fajta volt? – kérdezte Laci.

– Nem tudom.

Zsófinak erre eszébe jutott valami:

– A Városház téren, a buszmegállóban tegnap láttam egy kutyát – kezdte. – A földön feküdt, az emberek először féltek közel menni hozzá, de csak feküdt, bár mindig felemelte a fejét, ha valaki mégis közel ment hozzá. Biztos azt hitte, hogy a gazdája az. Kóbor volt, és a megállóban veszíthette el a gazdáját, azért feküdt ott, mert őt várta.

– Szegény – mondta Anca.

– Városház tér? Most nyitott ott valami üzletközpont – mondta Laci.

– Még nem – mondta Zsófi.

– Honnan tudod?

– Tegnap jártam ott, és zárva volt.

– Attól mára még kinyithatott, nem igaz?

Ezek után már keveset beszéltek. Laci bal fülcimpája alatt egy pattanás virít, vette észre Zsófi, miközben igyekezett maga elé bámulni.

– Ha valaha katasztrófafilmet forgatnának Budapesten, ezt a teret elsőként semmisítenék meg benne, az biztos! – háborgott Laci, mikor leszálltak. – Döbbenetes, hogy ebben a városban milyen szar a tömegközlekedés!

A McDonald'sban sokan voltak.

– Kérjétek, majd én fizetem – mondta Laci, és maga elé engedte őket, mikor beálltak a hosszú sorba. Zsófinak egyszer csak feltűnt egy férfi az egyik sarokasztalnál: a mekdonaldos étel helyett egy darab kenyeret tépett félbe, s az ölében tartott papírból harapott hozzá egy falat párizsit.

– Jé. Egy hajléktalan – mondta.

– Hol? – kapta oda a fejét Laci.

Zsófi megmutatta.

– Szegény – mondta Anca.

– Utálom a hajléktalanokat, rontják az utcaképet – közölte Laci.

– Most nem az utcán vagyunk – mondta Zsófi.

– Innen meg ki kéne tiltani őket, csak bebüdösítik a levegőt. A hajléktalantól van olyan kurva bűdös a buszon is!

– Sziasztok, mit kértek? – szólította meg őket az eladó.

– Mangóízű jeges tea van? – kérdezte Zsófi.

– Csak citromos és őszibarackos.

– Akkor egy őszibarackosat.

– Meggyes pitét ajánlhatok hozzá esetleg?

– Jól hangzik – mondta Anca.

Laci megkopogtatta Zsófi vállát:

– Elmennél szabad helyet keresni? Még a végén nem fogunk tudni hová leülni.

Zsófi keresztülfúrta magát a várakozókon. A hajléktalan épp indulni készült. Nem látszott hajléktalannak.

– Szabad ez a hely?

– Persze – bólintott kurtán a férfi, összesöpörte a kenyér morzsáit az asztról a tenyerébe, s a szájába dobta őket. Zsófi mondani szeretett volna neki valamit. Táskájában ott volt az a jeges tea, amit még a Camponában vásárolt.

– Kéri? – kérdezte. – Magának adom – nyújtotta a férfi felé.

Az rábámult, majd a palackra, aztán megint rá.

– Nem – mondta végül.

– Nem akartam megsérteni vagy ilyesmi – mondta Zsófi.

– Hát persze – mondta a férfi.

– Csak arra gondoltam, hátha szomjas.

– Hát persze – mondta újra a férfi, aztán gyorsan átvette a félig telt palackot, és szabályosan elrohant.

Zsófi elfoglalta a helyet, nemsokára megjött Laci és Anca.

– Te kérted a meggyes pitét? – kérdezte Laci.

– Nem, az Anca.

– Én csak azt mondtam, jól hangzik.

– De hát itt van, kifizettem! Biztos nem kéred?

– Mondtam, hogy nem én rendeltem!

– Akkor majd megeszem én! – mondta Laci, és maga elé húzta a pitét. – Ha már kifizettem – tette hozzá, Zsófi nézve.

Zsófi felállt. A mosdó felé indult.

– Számla nélkül száz forint lesz – állította meg egy nő.

Fizetett.

Mikor már a tükör előtt állt, bejött Anca.

– Na?

– Mit na?

– Mit szólsz a Lacihoz?

– Nem is tudom.

– Nem nagyképű szerinted?

– Nem vettem észre.

– Nem idétlen?

– Nem, miért?

– Úgy látom, nem igazán csíped őt.

– Semmi bajom vele.

– Tényleg?

– Tényleg – hazudta Zsófi, aztán eszébe jutott valami: – De a füle tövében van egy pattanás, azzal kéne kezdenie valamit, így olyan idétlenül néz ki.

– Tényleg? Nem is vettem észre!

Mire visszaértek, Laci a pitét tömte magába.

– Na, elég volt a női csevelyből a tükör előtt?

– Abból sosem elég! – vágta rá Anca, miközben leült. – Figyelj csak, miért nem kezdesz valamit azzal a pattanással a füled tövében?

Laci lecsapta a pitét, épp a füléhez kapott:

– Hű, bassza meg! Bassza meg!

Zsófi a férfit gondolt, aztán a kóbor kutyára ott a megállóban, aki fektében is a gazdáját kereste, aztán eszébe jutott: mi van, ha a hajléktalan a kutya gazdája? Végül is: miért ne?... Kár, hogy nem jutott eszébe előbb. Megkérdezhetette volna a férfitől, hogy nem szakadt-e el egy kutyától valahol.

Anca felbontotta az ásványvizet, Laci már a krumpliszálak között turkált.

– Köszönöm a teát – állt fel Zsófi.

– Mész is? – kérdezte Anca.

- Aha.
- Szervusz. Majd csörögjünk, jó?
- Persze.

Zsófi kísértelt a MacDonald'sból. A hajléktalant kereste, de nem találta. Csak azután pillantotta meg, hogy felszállt a tömött buszra. A férfi a gyorsétterem bejárata mellett állt, s épp a jeges tea utolsó cseppjeit itta. Amikor végzett, nem dobta el, hanem gondosan bezárta és szatyrába süllyesztette a palackot.

Lara Vapnyar

LÍDIÁLIGET*

Szalai Panni fordítása

Ha Lídiáligetbe mentünk anyámmal, Moszkva délnyugati csücskébe, buszra kellett szállnunk, aztán metróra. Azon a télen majd' minden héten megtettük ezt az utat. A buszra rozsdás kis bódében várakoztunk, amelyet jéggé dermedt, szürke decemberi hórengeteg vett körül. Anyám időnként kilépett a fedett tákolmányból, fázósan keresztbe fonva karját, hogy megnézze, jön-e már a busz, és kérdezgetett, nem fázom-e. Nemhogy nem fáztam, majdnem megsültem a posztócsizmámban, az ormótlan bundámban – túl gyerekes viselet volt különben is egy nyolcévesnek – és a kötött sapkámban, amelynek karimája vágta a vazelinnal bekent arcomat. Csak a kezem fázott. De kesztyűt nem viseltem csakazértsem, mert szabadon akartam hagyni az ujjaimat. Alig bírtam megmoccanni a rengeteg réteg ruha alatt. Ha még az ujjaimat is valami vastag gypjúkesztyű szorítja, teljesen tehetetlennek éreztem volna magam.

Amikor megérkezett a busz, anyám a melléhez szorította nehéz táskáját, a szabad kezével pedig megfogott és áttuszkolt a tömegen, a fűtőtest melletti üléshez. Kivörösödött, zsidbadt ujjaimat a fűtőrács elé tettem, és figyeltem, ahogy a csiklandozó meleg lassan kioldja belőlük a dermedtséget, majd a homlokomat a jeges ablaküveghez tapasztottam, hogy lyukat olvassak magamnak, amin kikandikálhatok. Azon a lyukon át figyeltem a hervadt fák szegélyezte ismerős szürke utat, a szürkésfehér iskolaépületeket, az egyforma élelmiszer-áruházakat piszkos ablaküvegekkel, a fakóvörös fatáblákra fehér festékekkel odapingált pártjelszavakat és a nyolcemeletes, hosszan, néha kilométereken át futó szürke lakóházakat. Az emberek „fekvő felhőkarcolóknak” hívták ezeket. Az egyik ilyen hosszú épület oldalán hatméteres Lenin-portrét lehetett látni. Olyan volt, mint egy hatalmas hernyó feje.

Amikor átszálltunk a metróra, mindig megpróbáltunk kifogni egy kétülékes sarokpadot. „Itt legalább magunkban lehetünk kicsit” – mondta anyám. Kigombolta mindkettőnk kabátján a felső gombokat, az ölébe helyezte a táskáját, és kiemelte belőle a

* A novella (LYDIA'S GROVE) a Pantheon Books Kiadó gondozásában jelent meg 2003-ban New Yorkban, a THERE ARE JEWS IN MY HOUSE (ZSIDÓK LAKNAK A HÁZUNKBAN) című kötetben.

kézirata zsíros, csúnyán gépelt lapjait. További javításokat akart végezni a szövegen, mielőtt találkozna Lídia Petrovna Rousseau-val. Gyerekkönyveket írtak együtt. Éveken át a kettőjük neve kötőjellel jelent meg a könyvek borítóján: Veller-Rousseau. Néme-lyik olvasójuk azt hitte, *egy* író ez, csak kettős neve van.

Mivel jobb dolgom nem akadt, általában anyámat néztem a metrón. Gyönyörű volt az arca a drapp szőrmekalap alatt. Pici orr, vastag, fekete szemöldök és nagy barna szem. „Mint egy lónak a szeme” – mondtam egyszer. Bóknak szántam. A lovaknak tényleg nagyon szép szemük van. A keze nem volt szép, érdes bőr, kidudorodó erek és ráncos, vörös ujjak – tintafoltokkal. A középső ujján még mindig hordta a karikagyűrűt, noha apám már évekkorábban meghalt.

Ahogy a metró Moszkva központjához közeledett, egyre több ember nyomult a kocsiba ételt, felgöngyölt szőnyeget, ablakkeretet, sífelszerelést, hátizsákot, fadobozokat cipelve. Amennyire csak lehetett, próbáltam a háttámlának dőlni, de még úgy is csapdában éreztem magam a csöpögő szatyrok és a télikabátba zárt, felhevült testek között. Minden megállót ismertem, és számoltam őket. A miénk a huszonkettedik volt. Egyébként egyszerűen csak Délnyugatnak hívták. Csak a mamám nevezte Lídiáligetnek Lídia Petrovna és néhány vézna nyírfa miatt, amelyek a háza környékén nőttek.

Lídiáliget más volt, mint az a környék, ahol mi laktunk. Ott a gyéren telepített lakóházak között hatalmas üres térség húzóódott. A téli hónapokban vakítóan fehér hó borította. A semmiből egyszer csak szállókések kerekedtek, és az embert odacövekeltek a földhöz. Erősen belekapaszkodtam anyám kabátujjába, és igyekeztem nem beszélni. Ha mégis beszéltem, a hideg levegőtől megfájdultak a fogaim. Lídiáligetben az iskolák éppen olyanok voltak, mint nálunk, és olyanok voltak az élelmiszer-áruházak, a kopár fák és a pártjelszavak is. De a házak másmilyenek voltak. Tizenöt emeletes keskeny dobozok, fehérre festve, élénkkék ablakkeretekkel és balkonokkal. A házak közül kis öreg templom kukucskált ki szerényen. Falairól lehullott a fehér vakolat, és egyenetlen téglák tűntek elő; a díszítő keresztet lefűrészelték, de az aranykupolák háborítatlanul csillogtak a napfényben. A templom belsejében zöldségraktár működött. Gyakran állt előtte egy testes, pirosposzsgás asszony, és rothadt krumplit meg hagymát árult. Steppelt, szakadt fekete kabát volt rajta, amelynek fésleéseiből előtüremkedett a szürke gyapjúbélés. Posztócsizmát hordott, vastag kötött kesztyűt és nedves kötényt. Egyik lábával ütögette a másikat, és kiabált a vásárlóival: „Nem válogatunk, okostónik!” A letaposott hó a templom körül mindig tele volt fényes hagymahajjal.

Elmentünk a templom előtt, és benyomultunk az egyik kék-fehér doboz, Lídia Petrovna házának előcsarnokába. Az előcsarnok jól ki volt világítva, festék, vakolat és friss újságpapír illata töltötte be. A tizenharmadik emeleten egyforma fekete ajtókkal megszakított fehér folyosók labirintusán vonultunk végig. Amint anyám megnyomta a csengőt, gyorsabban kezdett verni a szívem, mintha mindjárt elém tárulna a tündérpalota, és én magam tündér-királykisasszonnyá változnék, ha csak pár órára is. A tündérmese azonnal megkezdődött, amint Lídia Petrovna ajtót nyitott, és faragott fafogásra akasztotta a kabátunkat, nem pedig a megszokott műanyag vállfákra egy beépített szekrényben.

Aztán ő és anyám a hátsó szobába ment, amely dugig volt könyvekkel, kézírathalmokkal és szanaszét szórt papírokkal. A nyitott ajtón át láttam, ahogy a régi, elnyűtt kék bársonnyal áthúzott kanapén ülnek. Lídia Petrovna általában sötét színű nadrágot viselt és puha, laza fehér blúzokat, amelyeket gyakran nagy opálbrossal fogott

össze. Lopva rápillantottam, és aztán a tükörben kémleltem hasonmásomat. Megpróbáltam elképzelni, hogy rajtam is olyan blúz van, és nem a barna akrilpulóver. Mosolyogtam elképzelt tükörképem felé, és mélyen meghajoltam.

Néha figyeltem, ahogy dolgoznak. Lídia Petrovna mély, nyugodt hangján olvasta az oldalakat, és olykor megállt, hogy valamire rámutasson. Anyám bólintott, és javított a kéziratban. Amikor nagyon elmerült az írásban, Lídia Petrovna furcsa, nyugtalanító arckifejezéssel nézett rá. Azt gondoltam, féltékeny anyám szépségére, és sajnáltam érte. Lídia Petrovna nem volt szép. Nem egyszerűen érdektelen volt vagy jelentéktelen külsejű, hanem kimondottan csúnya. Hosszú, húsos orra volt, és a szája fölött bibircsók nőtt. De amikor hozzászoktam a csúnyaságához, az arcát kezdtem kellemesnek találni. Bubifrizurát viselt, ősz, göndör hajtincsei báránybundára emlékeztettek, kis, sötét szeme mindig csillogott, és gyönyörű volt a mosolya. Nem is lehet igazán mosolyosnak nevezni. A száját nem húzta szét, de csillogó szeme meleg ragyogást kölcsönözött az arcának, amitől még a bibircsókja is szépnek tűnt; olyan volt, mint egy rózsaszínű bogyó, amelyik odaragadt az arcához, mielőtt bekaphatta volna. Soha nem húzta széles mosolyra a száját, és sosem sírt, még a saját mamája temetésén sem. Félelmetes, halott tekintettel ült, mialatt anyám simogatta a hátát, és sírdogált.

Lídia Petrovnánál az elülső szoba az enyém volt. Egyszer, amikor túl nagy volt a huzat a hátsó szobában, Lídia Petrovna azt kérdezte tőlem: „Lárocska, megengeded, hogy ma a te szobádban dolgozzunk?” Bólintottam, és elpirultam örömben.

„Az én szobám” nagy volt és sötét. Kevés bútor volt benne, és nem voltak fényes, csillogó tárgyak. A tipikus moszkvai lakás megszokott kristályvázái helyett bronzszobrocskák ékesítették, üveg mögé rejtett képek helyett a falakon csorba bronzkeretbe foglalt olajfestmények lógtak. A szokványos politürozott szekrények és polcok helyett itt zöld kelmébe öltöztetett sötét faasztal állt és egy faragott mahagóni könyvszekrény. A széles ablakon simogatóan kúszott be a fény, nem vakított el.

Megengedték, hogy a sötét, gyűrött bőrrel behúzott magas székben üljek, és azzal a tollszárral rajzolgassak, ami még Lídia Petrovna nagypapájáé volt. A hosszú, kicsit rozsdás hegyű tollnak fából volt a szára, és nehéz volt vele bánni. Vagy csak karcolta a papírt, vagy kövér pacákat ejtett rajta, de azért néhány hiábavaló próbálkozás után általában sikerült leírnom a nevemet, és még egy kis cifra mintát is kanyarítottam az utolsó *a* betűből. Azt is megengedték, hogy bármilyen könyvet leemeljek a masszív, zömök lábakon álló mahagóni könyvespolcra, amelynek ajtaját faragott tölgylevelek díszítették, de én inkább csak nézni szerettem a bőrkötéses könyveket, és az ujjammal végigsimítani őket. Ha mégis kiemeltem egy könyvet, nagyon nehéznek éreztem. Törékeny lapjai elsárgultak, megszáradtak. Állott kekszszagot árasztott, és féltem, hogy a lapjai szétporladnak az ujjaim között, mint az állott keksz. Leggyakrabban csak sétálgattam a szobában, és szememmel beittam a részleteket. Akárhányszor voltam is Lídia Petrovna lakásában, mindig találtam valami újat, valami meglepőt. Például egészen addig, amíg egyszer a tollszárral véletlenül meg nem böktem, nem vettem észre, hogy a bronz Don Quijote-szobor meg tudja rázni a sisakos fejét. Vagy egyszer, ahogy végighúztam az ujjaimat a könyvespolc hosszan megkarcolt felületén, észrevettem, hogy az oldalára a „cica” szó van bevésve nagy ákombákomokkal. Nyilván Lídia Petrovna csinálta, amikor gyerek volt.

Mikor Lídia Petrovna és a mamám elkészült a kézirattal, kimentünk a konyhába ebédelni. Lídia Petrovna fürgén lépdelt előttünk. Anyám követte, nyújtózkodva, fáradt

szemét dörzsölgetve. És nekem úgy kellett visszafognom magam, hogy el ne kezdjek rohanni a konyha felé.

A lakás többi részétől eltérően a konyha éppen úgy nézett ki, mint bármely más moszkvai lakás konyhája: szürkéssárgára festett falak, fehér műanyaggal bevont konyhaszekrények, összecsukható műanyag asztal, unalmas mintájú drapp linóleumpadló, zúgó frizsider és a tűzhelyen zománc teáskanna. Leültünk a kemény, csúszós felületű fehér bárszékekre, és vártuk, hogy az asztal átessen a varázslatos átalakulásra. Először a fehér abrosz került elő, amely egy csapásra eltakarta az asztal megkarcolt és lepatogzott felületét úgy, ahogy az első hó fedi el a talaj egyenetlenségeit; aztán előkerültek a legfinomabb porcelánból készült aranykarimás világoskék csészek; majd a kobaltkék teáskanna a csöpp kis csőrére akasztott ezüst teaszűrővel. Ekkor fészkelődni kezdtem a székesen, és Lídia Petrovna végre az asztalra tette az ételt. Sosem tudtuk, mi lesz az ebéd. De mindig valami új dolog volt, valami, amit még előtte sosem kóstoltam. Később ugyan nem emlékeztem, hogy mi is volt az, amit éppen ettünk – mindegyik furcsa külföldi neve volt –, de mindig fel tudtam idézni azt, ahogyan a puha és nemes eledel elolvad a számban, és megtölti ismeretlen és rafinált ízekkel. Nem Lídia Petrovna főzte az ínycsemegeket, ő a főzést időpocsékolásnak tekintette. Egy kis eldugott csemegeboltban vásárolt Moszkva óvárosában, az egyik kis szűk, kacskaringós utcáskában.

Teázás közben anyám és Lídia Petrovna a kiadók világában forgolódo közös barátaikról beszélgetett. Én azzal szórakoztam, hogy a csészémet néztem, amelynek fala annyira vékony volt, hogy a másik oldalán láttam a saját ujjaim sziluettjét. Szerettem elnézni Lídia Petrovna kezét is. Kis keze volt, a bőre halvány, de selymes, az ujjai hosszúak és vékonyak. Amikor beszélt, a kezével könnyed, finom kis táncmozdulatokat írt le a levegőben. Ujjai időnként egyre közelebb táncoltak anyám kezéhez. Anyám furcsán reagált ilyenkor. Gyorsan az ölébe ejtette a kezét, és feszültté vált. Azt is észrevettem, hogy anyám soha nem ér hozzá Lídia Petrovnához, még véletlenül sem, amióta néhány hónappal korábban volt köztük egy kínos eset. Én, mint mindig, az elülső szobában játszottam, de valamiért a hátsó szoba felé vezető ajtó akkor be volt csukva. Hallottam bentről az elfojtott hangokat, és egyszer csak felpattant az ajtó, és anyám kirohant, fülig pirulva, feldúltan. Lídia Petrovna lehorgasztotta a fejét, úgy követte. Anyám egyetlen szót sem szólt, csak odaadta a kabátomat, és ő is felvette a magáét. Lídia Petrovna a roskatag kabátfogasnak támaszkodva állt. Remegett a szája. Anyám hirtelen megfordult, és megfogta a kezét. „Lidocska – mondta neki legnagyobb meglepetésemre, mert ő sosem használt kicsinyítő képzőket, engem például sosem hívott Lárocskának, mindig csak Lárának –, Lidocska, te mindig a legjobb barátnőm leszel.” Ez volt az utolsó eset, hogy anyám hozzáért Lídia Petrovnához.

Imádtam, amikor ebéd közben Lídia Petrovna a gyerekkoráról, a szüleiéről, a szülei tizenkét szobás lakásáról mesélt, ami nem volt elég nagy. „Ez a forradalom előtt volt” – magyarázta később anyám.

A hazaúton anyám további történeteket mesélt nekem a metróban Lídia Petrovnáról. Egészen közel hajolt hozzám, hogy megpróbálja túlkibálni a vonat zaját. A lélegzete csiklandozta a fületem, és ettől valahogy még izgalmasabbak voltak a szavai. „Képzeld, a családfájukat több száz évre vissza tudják vezetni! Mondtam már, hogy orosz cárok vannak a felmenőik között, és hogy a dédapja francia nagykövet volt?” Tátott szájjal hallgattam. Én a saját családfámat csak a dédnagymamámig tudtam visszavezetni, és róla is csak annyit tudtam, hogy Klarának hívták. Amikor az óvodában elma-

gyarázták nekünk, hogy az ember a majomtól származik, természetes következtetésnek tűnt, hogy akkor Klara majom volt. Még rajzoltam is egy majmot, ahogy ül a fán, és a képnek ezt a címet adtam: „*Dédnagyamám, Klara.*”

Januárban három hétig nem mentünk ki Lídiáligetbe. Lídia Petrovna telefonált, hogy megfázott, aztán hogy valami távoli rokona vendégeskedik nála, aztán meg hogy sürögösen meg kell írnia egy cikket valahová.

Amikor végre újra mehettünk, éreztem, hogy valami nincs rendben. Lídia Petrovna a konyhába vezette anyámat, nem a hátsó szobába, arra hivatkozva, hogy a hátsó szoba nagyon rendetlen. Hamarabb befejezték a munkát, mint máskor, és az ebéd alatt Lídia Petrovna ideges volt és szétszórt, és még a tejet is kiöntötte az asztalra. Anyám sietve letörölte, és ahogy állt a konyharuhával a kezében, egy nő jött ki a hátsó szobából, és a fürdőszoba felé menet elhaladt mellettünk. Magas, sovány nő, kiugró orra és beesett arca volt. Lila selyempizsamát viselt. Ránk nézett, és odaszólt: „Jó reggelt” – noha már jócskán elmúlt dél. Anyám annyira megdöbbsent, hogy csak akkorra tudott egy „Jó napot”-ot kinyögni, amikor a nő már eltűnt a fürdőszobában, és megeresztette a vizet. Aztán kijött, és indult vissza a hátsó szobába fejfájásra és az időváltozásra panaszkodva. „A barátnóm, Emma” – mondta Lídia Petrovna. Anyám egy gyors pillantást vetett rám, de nem szólt egy szót sem. Egész idő alatt a zsíros konyharuhával törülgette a kezét.

Ezután megváltoztak a Lídiáligetbe tett látogatásaink. Noha nem sokat láttuk Emmát – leggyakrabban ott sem volt, vagy valami migrénroham után aludt a hátsó szobában, vagy ha ott volt és épp nem aludt, akkor általában fütyült ránk –, mégis mindenütt éreztük a jelenlétét. Időnként benézett a konyhába pizsamában, virágos köntösben vagy valami rikító kimonóban, fejfájásra panaszkodott, és udvariasan megkért bennünket, hogy beszéljünk halkabban. Az előszobába is be-benézett, ha véletlenül leejtettem valamit, de nem szólt egy szót sem, csak megrándult az arca, és távozott, elegáns hímzett papucsában csoszogva és a halántékát masszírozva. Parfümjének sötét, zavaró illata még sokáig a szobában maradt. A jelenlétét a művirágokon is éreztem, melyek mindent beleptek, az asztalt, a polcokat, az ablakpárkányt. Ezeket Emma maga készítette, és fényes kristályvázákban helyezte el, amelyeket nyilván magával hozott.

Azon töprengtem, vajon meddig marad ott Emma. Néha nálunk is megszálltak barátok, de sosem ilyen hosszú időre.

Februárban Emma még mindig ott volt, sőt az ölebét, Kittyt is beköltöztette. „Emmának hiányzott nagyon a kutyája” – suttogta Lídia Petrovna anyámnak. „Az igazat megvallva engem feszélyeznek az állatok, de Kitty nem okoz semmi problémát.” Ez tényleg így is volt, Kitty alkalmatlan volt arra, hogy gondot okozzon. Nem ugrált, nem rohagált, nem harapott, és nem tudta, hogyan kell ugatni – csak ült az ember ölében, és bámult a képébe.

Kitty általában megvárta, amíg leülök, aztán lassan, ügyetlenül feltornászta kövér testét az ölembe, belevájva karmait a combomba. Majd kényelmesen elhelyezkedett, és kerek, üveges szemét rám meresztette. Egész teste mintha meg lett volna dermedve, kivéve az icipici nedves orrát, amely állandóan remegett. Volt valami idegesítő Kittyben. Letettem a földre, és ő soha nem ellenkezett, de néhány perc múlva megint visszamászott az ölembe. A szoknyám tele lett hosszú, fehér kutyaszőrrel.

Kitty ugyanezt csinálta anyámmal és Lídia Petrovnával is. Amikor teáztunk, mindig bejött a konyhába. Próbáltam elterelni a figyelmét valami étellel, de csak megszagol-

ta, megkarmolgatta, és azonnal belemászott valaki ölébe. Emma volt az egyetlen ember, aki örült Kitty figyelmének. Gyakran felkapta a kutyát, és egy óriási pusztit cuppantott a nedves orrára.

Ez idő tájt már minden alkalommal, amikor Lídialigetbe mentünk, felkészültem az újabb változásra. Olyan volt, mint valami játék: Találd meg azt, ami más! És minden alkalommal elszomorodva meg is találtam: csipke a súlyos bársonyfüggöny helyett, kerámiacsészék a kék porcelánkészlet helyett, Emma fényképei üvegkeretben – mindehütt. Lídia Petrovna mindig jóváhagyta, sőt meg is dicsérte Emma választásait, de én kételkedtem az őszinteségében. „Nézzétek az új szerzeményünket!” – mondta egyszer az elülső szoba felé vezetve bennünket. Az asztal mellett masszív, fényesre politúrozott dobozszerű tárgy éktelenkedett, üvegajtókkal. A jobb szárny tele volt tányérokkal és vázákkal, a bal pedig könyvekkel. Anyámnak elakadt a lélegzete. Lídia Petrovna megérintette az üvegajtót, ami csilingelő hangot adott. „Nagyon praktikus, és sokkal több minden fér el így, mint az én régi könyvespolcomon.” Körülnéztem, és csak ekkor vettem észre, hogy a régi könyvespolc eltűnt. A kedvenc öreg könyvespolcom a kövér kis lábaival és az oldalába vésett „cica” szóval odalett! Elkeseredetten próbáltam visszafojtani a könnyeimet. Aztán megláttam Lídia Petrovna arckifejezését. Az ajkát mosolyra húzta, de a szemében szomorúság ült. Korántsem örült annyira az új könyvespolcnak, mint amennyire mutatta. Miért engedte meg Emmának, hogy ezt csinálja? Fél tőle valamiért? Tudtam, hogy anyámat jobb nem megkérdezni. Amikor csak Emma nevét kiejtettem a számon, bosszús lett, és rám förmedt: „Ne fecsegj annyit!”

Az étkezések is megváltoztak. Párizsis szendvicset kaptunk és lisztízű, négyszögletes, bolti kekszet. Emma szerint a csemegeboltban kapható étel egészségtelen volt és túl drága. Csöndben ettünk, és minden hang – ha a kanál hozzáért valamihez, vagy a zsírpapír zizegett – túl erősnek tűnt. Lídia Petrovna már nem ült le velünk. A mosogatónál állt foltos virágos kötényben, és mosogatott, vagy krumplit pucolt. Amikor elnéztem finom ujjain a fekete, ragadós krumplihéjat, mindig Hamupipóke jutott az eszembe. Úgy éreztem, valakinek ki kellene állnia Lídia Petrovna mellett, és meg kellene védenie Emmától. Álmaimban ez a valaki én voltam. A szovjet filmekből ismert hősi jelenetek cikáztak át az agyamon. Csikorgó bőrcsizmámban és vedlett bőrdzsekimben berontok a lakásba, utánam a katonáim. Fényes pisztolyomat felemelem, és lövök. Emma, talicskát tolvá maga előtt, visítva rohan el a kutyájával, a művirágaival és az új fényes könyvespolcával együtt. Ezt a képet különösen élveztem, a talicskáét, amely nyikorog a gyűlölt könyvespolc förtelmes, fényes tömege alatt.

De tudtam, hogy a valóságban tehetetlen vagyok. Az egyedüli dolog, amit megtehetek, gondoltam, hogy rálépek Kitty ronda, hosszú farkára, amikor senki sem látja. Ezt egyszer ki is próbáltam. Kicsit ráléptem, de Kitty még csak nem is szűkölt, csak nézett rám meglepve. Utána, amikor hazafelé mentünk, viszkett a talpam, mint amikor ember valami gusztustalanba lép.

Hamarosan teljesen elmaradtak az ebédek Lídia Petrovnánál. Egy nap Emma beszélt a konyhába, mialatt ebédelünk, a fejfájására panaszkodott, és azt mondta, hogy nem bána egy teát. Lídia Petrovna sietve töltött neki egy csészével, de Emma hosszan, jelentőségtesen ránk nézett, és azt mondta, inkább várna. Ezután, ha Lídia Petrovna teával kínált bennünket, anyám mindig nemet mondott, hozzátéve, hogy úgysem tudnánk tovább maradni. A metróban ettünk, a Délnyugat megállóban. Leültünk a hideg márványpadra a hideg márványoszlop tövében, és anyám elővette régi sárga termo-

szunkat és néhány összeolvasztott sajtदारabkát, papírszalvétában. Az emberek bámultak ránk, és én igyekeztem nagyon gyorsan enni, majdnem megfulladtam az égetően forró, keserű teától, és meg sem próbáltam lehámozni a sajtról a hozzáragadt papírszalvéta-darabkákat.

Március végén mentünk el utoljára Lídialigetbe. Lídia Petrovna a konyhában ült Kittyvel az ölében. Anyám elővette a kéziratot a táskájából, és az asztalra tette, de Lídia Petrovna oda sem nézett. A szája meg-megrándult. Letette az öléből Kittyt a földre, és nyugodt hangján azt mondta: „Tudom, hogy ő sem szeret. Senki soha nem is fog. Már beletörődtem.” Vártam, hogy anyám mondjon valamit, bármit, de egy szót sem szólt. Aztán felállt az asztaltól, odament Lídia Petrovnához, és megölelte. Nem tudom, mennyi idő telhetett el, mielőtt Emma belépett. Sötétvörös selyempingyolát viselt, és látszott, hogy még kótyagos az alvástól. Bámulta anyámat és Lídia Petrovnát bamba szemével, aztán pedig néhány másodperc múlva fojtott kiáltást hallatott. Lezuhant az egyik székre, levegőért kapkodott, és bíborvörös körmeivel karmolta a mellén a bőrt. Azt gondoltam, talán most meg fog halni; még sosem láttam senkit meghalni. Lídia Petrovna gyorsan vizet vitt neki, de Emma fogta, és ráöntötte; még Kittyt is eltolta magától. Aztán már nem láthattam többé Emmát, mert anyám a ruhaujjamnál fogva kirángatott az előszobába, ahol sietve rám aggatta a kabátomat és a sapkámat úgy, hogy fáj.

„Most Emma meg fog halni?” – kérdeztem anyámtól, amíg ott álltunk, a liftre várva. Nem válaszolt. Nagyon sápadt volt, és az ajkát egyetlen keskeny kis ráncná szorította össze. Én állandóan az ajtót néztem, remélve, hogy Lídia Petrovna utánunk jön, és azt mondja, mégsem kell elmennünk. De amikor nyílt az ajtó, Emma állt ott, kezében a kézirat lapjai. Odavágta az egész paksamétát. Némelyik lap puffanva az ajtó elé esett, a többi a lépcsőn kötött ki. Emma köpenye kioldódott, és láttam a csontos mellkasán fityegő fekete nejlon melltartót. Aztán Lídia Petrovna megfogta Emma kezét, és behúzza a lakásba.

Letérdeltem a hideg, szürke, vakolatfoltos linóleumra, és összeszedtem a lapokat. Anyám a liftben várt. Belegyömöszölte a porcsimbókos, hajas papírköteget a táskájába, és amikor végre elindult a lift lefelé, megkönnyebbülten sóhajtott.

Ahogy mentünk a vonat felé, anyám nagyon sietősen lépkedett, és egy szót sem szólt. Kénytelen voltam futni mellette, ha nem akartam lemaradni, és megpróbáltam átugrani a pocsolyákon. Mindenhol vékony patakokban csurgott a koszos víz, a fák, a járda és az épületek, minden sötét volt és nedves. A hó helyett a házak közötti területet ellepte a szemét, itt-ott néhány tavaszi fűcsomó. A templom nehéz kapuja tárva-nyitva. Két borotvátlan, sötét köpenyes férfi egy rozoga teherautóról hagymával és krumplival teli zsákokat rakodott le. Az elárusítónőn most katonai zubbony volt és fekete gumicsizma. Állandóan köhögött, és a hangja kényszeredettnek tűnt, amikor kiabálta, hogy „Nem válogatunk, okostónik!” Fényes hagymahajak úszkáltak a standja melletti pocsolyában.

Visszanéztem még egyszer Lídia Petrovna házára. Második volt a rendezett, csipkefüggönyös ablakú egyforma épületek sorában. Megszámoltam az emeleteket tizenháromig, de nem találtam meg az ő ablakát.

Soha többé nem mentünk el Lídialigetbe, és hamarosan nem is használtuk már ezt a nevet. Ha szóba került a hely, csak annyit mondtunk, „Délnyugat”, mint mindenki más.